



งานวิจัยเรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก
กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และ
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

โดย

นางภัทรานิษฐ์ ศุภกิจโกศล
นางกาหลง กลิ่นจันทร์
นางวันฉวี สุดศิริ

นายสาระ มีผลกิจ
ผศ.ดร.บุรพกร กำบุญ

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก
กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร

โดย

ผศ.ดร.รัญจวน ประวัติเมือง
(ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2554

งานวิจัยเรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก
กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และ
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

โดย

นางภัทรานิษฐ์ ศุภกิจโกศล

วท.ม.(เศรษฐศาสตร์เกษตร)

นางกาหลง กลิ่นจันทร์

บธ.ม.(บริหารองค์การและการจัดการ)

นางวันฉวี สุดศิริ

บธ.ม.(การบัญชี)

นายสาระ มีผลกิจ

อม.(ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

ผศ.ดร.บุรพกร กำบุญ

กจ.ด.(การจัดการธุรกิจ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2554

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อภาษาไทย (2)	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (	4)
สารบัญ (	6)
สารบัญตาราง (	9)
สารบัญภาพ (	12)
 บทที่ 1 บทนำ	 1
ความเป็นมาและความสำคัญ 1	
วัตถุประสงค์ ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิด ในการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย 7	
นิยามศัพท์	7
ข้อตกลงเบื้องต้น 7	
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
 บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 9	
แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการมรดกโลกทางวัฒนธรรม	16
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม 2	7
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
การวิจัยเชิงคุณภาพ 5	7
เครื่องมือวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	57
การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 5	9
การวิจัยเชิงปริมาณ	5
ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 4 ผลการวิจัย	6
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	6
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
การมีส่วนร่วม	6
การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม	88
ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องใน การศึกษาเกี่ยวกับ	142
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกกรณีศึกษา	
อุทยานประวัติศาสตร์	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	1
สรุปผลการวิจัย	1
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก	1
รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก	1
แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วม	173
อภิปรายผล	178
ข้อเสนอแนะการวิจัย	181
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	183
บรรณานุกรม	184

สารบัญ

หน้า

ภาคผนวก	190
ภาคผนวก ก	191
ประวัตินักวิจัย	192
ภาคผนวก ข	197
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	198
แบบประเมินผลงานวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิ	199
รายชื่อบุคคลที่ให้ข้อมูลจากสัมภาษณ์	200
ภาคผนวก ค	201
แบบสอบถาม	202
ภาคผนวก ง	210
รูปภาพการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม	211
รูปภาพผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ 212	

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1	ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	61
2	ตารางที่ 4.1.1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก กรณีอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และอุทยาน	66
3	ตารางที่ 4.2.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการภาพรวม ด้านต่าง ๆ	70
4	ตารางที่ 4.2.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านการจัดการพื้นที่	71
5	ตารางที่ 4.2.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านการจัดการทรัพยากร	73
6	ตารางที่ 4.2.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านการปกป้องรักษา	76
7	ตารางที่ 4.2.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกใน ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่มรดกโลก	79
8	ตารางที่ 4.2.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านการศึกษาวิจัย	81
9	ตารางที่ 4.2.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านแหล่งทุน	83
10	ตารางที่ 4.2.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านการให้ความรู้	85
11	ตารางที่ 4.2.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านการตลาด	87
12	ตารางที่ 4.3.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลกด้านต่างๆ โดยจำแนกตามเพศ	89

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

13	ตารางที่ 4.3.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านต่างๆ จำแนกตาม อายุ	91
14	ตาราง 4.3.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลก ในด้านต่างๆ โดยจำแนกตามอายุ	94
15	ตารางที่ 4.3.4 การเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลก	95
16	ตารางที่ 4.3.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านต่างๆ จำแนกตามสถานภาพ	98
17	ตารางที่ 4.3.6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกด้านต่างๆ จำแนกตามสถานภาพ	100
18	ตารางที่ 4.3.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยของสถานภาพ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการแหล่งมรดกโลก โดยวิธี LSD	101
19	ตารางที่ 4.3.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลกในด้านต่าง ๆ จำแนกตามรายได้	104
20	ตาราง 4.3.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลกด้านต่าง ๆ จำแนกตามรายได้	106
21	ตารางที่ 4.3.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการ ด้านต่างๆ ของรายได้ เป็นรายคู่โดยวิธี LSD	107
22	ตารางที่ 4.3.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา	109
23	ตารางที่ 4.3.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก จำแนกตามการศึกษาของด้านต่างๆ	112
24	ตารางที่ 4.3.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยของการศึกษากับ ด้านต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลก	113
25	ตารางที่ 4.3.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกด้านต่างๆ จำแนกตามอาชีพ	119

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

26	ตารางที่ 4.3.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ด้านต่าง ๆ จำแนกตามอาชีพ	123
27	ตารางที่ 4.3.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลก ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามอาชีพ โดยวิธี LSD	124
28	ตารางที่ 4.3.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในด้านต่างๆ จำแนกตามสถานภาพทางสังคม	134
29	ตารางที่ 4.3.18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร จัดการแหล่งมรดกโลก จำแนกตามสถานภาพทางสังคมในปัจจุบันของ ด้านต่าง ๆ	137
30	ตารางที่ 4.3.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ค่าเฉลี่ยของสถานภาพทาง สังคมในปัจจุบันกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แหล่งมรดกโลก เป็นรายคู่โดยวิธี LSD	138

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

1	กรอบแนวคิด	6
2	การบริหารจัดการที่ดี	11
3	โมเดลโครงสร้างการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติของชุมชน	14
4	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
5	กรอบแนวคิดการบริหารงานแบบบูรณาการ : ร่วมคิดร่วมทำร่วมพัฒนา	39
6	รูปแบบการบริหารงานแบบบูรณาการ : ทศนะ ดร.อนันท์ งามสะอาด	40
7	ภาวะผู้นำ (Leadership)	40
8	แหล่งมรดกโลกไทย	146
9	โมเดลรูปแบบการมีส่วนร่วม	158

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ค

ภาคผนวก ง

บรรณานุกรม

ภาคผนวก





รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนัญ วงศ์วิภาดา

รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม วงศ์สารศรี

ดร.พัชรพิมล สุขสมจิตร (ฟอกซ์)

รายชื่อบุคคลให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. คุณวิทยา บุรณศิริ
2. คุณปองพล อติเรกสาร
3. คุณประทุม ชัยโกศล
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. นายอำเภอบางปะอิน
6. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพระนครศรีอยุธยา
7. นายกเทศมนตรีนคร นครศรีอยุธยา
8. รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
9. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัย
10. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัย
11. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
12. ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร
13. ปลัดจังหวัดกำแพงเพชร
14. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กำแพงเพชร
15. นายกสมาคมโรงแรมจังหวัดภาคเหนือ (โรงแรมชากังราว) จังหวัดกำแพงเพชร
16. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกำแพงเพชร
17. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย
18. นายกสมาคมการท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย
19. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัย
20. นายกสมาคม การท่องเที่ยว จังหวัดสุโขทัย
21. ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 2 คน
22. ตัวแทนจากสภาวัฒนธรรม จำนวน 1 คน
23. ตัวแทนจากสภาวัฒนธรรม จำนวน 1 คน
24. ตัวแทนตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
25. ตัวแทนผู้นำชุมชน จังหวัดศรีสัชนาลัย